

ԴԻՒԱՆ ՍՈՒՐԲ ՅԱԿՈԲԻ

ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ԳՐԻԳՈՐ ՇՂԹԱՅԱԿԻՐ ՊԱՏՐԻԱՐԷԻ

ՆԱՄԱԿ ԹԻԻ 47 (62)

ՀԱՍՑԷ

Ի Սուրբ յերուսաղէմ, Ի Սուրբն Յակոբ, Ի ձեռս
Գարրիէլի՝ Թէոդորոսի՝ եւ Յովաննու աստուածաբան
վարդապետացն հասցէ գիրս՝ Ի բարին:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ

է՛

[23 Սեպտեմբեր 1738]

Հոգեծին որդոցդ իմոց Ի Քրիստոս Տեա՛րցդ Գարրիէլի, Թէոդորոսի,
եւ Յովաննու աստուածաբան վարդապետացդ, եւ շատաշխատ դործակալացդ
Տանն Աստուծոյ, ըղձակարօտ ողջունիւ յա՛յա լիցի. զի զկնի մեծի նաւին հուե-
լոյ այդր՝ ոչ յետ ինչ բազմաց աւուրց՝ Քէֆէու եւ Ղրիմու քանի մի ուխտա-
ւորք եկին, եւ յղեցաք ի Չմիւռին, զի աստ չկայր նաւ այդր զալոյ. Աստու-
ծով զալոց են անտի այդր: Եւ մին Կամարկապցի սառաֆ խօջայ Յովաննէս ա-
նուն վասն օրթախին իւրոյ սառաֆ խօջայ Գրիգորին որ ցամաքաւ զալոց է
յերուսաղէմ, Են (500) զուռ էտ եւ ի մէնջ զիր էտ օրթախին յղեաց. իբրեւ
զալն նորա այդր՝ զղբամն տայք եւ զիմ զիրն Ի ձեռացն առնուք: Ստոյգն այս
է զի հարկիւ առի՝ չտրտնջայք: Եւ զեռ եւս զիր ոչ եկն ի ձէնջ. վասն Տեառն
չուտով աղղեցէք մեզ զնաւին հասանիլն այդր, եւ թէ ո՞վ է մուսալիմ տեղոյդ:
Սիօնցի նախագի Են (500) զուռ էի թէ մէտուկն զոր ունիմք ի վերայ իւրն՝ զի-
տեմք զի մահտեսի Աղտուլն երեր եւ ետ ի մեզ, եւ այժմ որոնեցաք եւ ոչ զը-
տանեմք. թէ ի տեղդ է մեզ ծանուցէք, բայց նոցա մի ասիցէք թէ առ մեզ է:
Հովուեան մահտեսի Յարութիւն Աղային իւր վէքիլ մի կայ առ մեծ քաղաքա-
պետն Դամասկոսի՝ սառաֆ խօջայ Ղուկաս անուն. թէ զայ այդր՝ լաւ պատիւ
եւ մեծարանք առնիցէք նմա զի մի խաթրմնայ ի ձէնջ լիցի: Ո՛հ, զի յետ ելա-
նելոյ նաւին աստի՝ մահտարաժամն սաստկացաւ եւ շատք մեռան եւ զե՛ռ մե-
ռանին. եւ աղնիւ որդին Զօպանի զարմ օրհնեալ իշխանին մերոյ մահտեսի Յա-
րութիւնին՝ առ Աստուած փոխեցաւ, եւ սուղ եւ կսկիծ մեծ եղեւ հօրն իւրոյ
եւ մեզ՝ որոյ անունն էր մահտեսի Կարապետ: Վասնորոյ ի հասանիլ զրոյս առ
ձեզ՝ անպատճառ խ (40) պատարազ տայք ի սուրբ տեղիդ կատարել, եւ ըզ-
մխիթարական զիր տեղոյդ կնքիւ նմա յղեսլիք, ծանուցանելով թէ զրոյ վար-
դապետին ահա զի (40) պատարազ յանուն որդոյ քո մահտեսի Կարապետին
առ Տէր փոխեցելոյ՝ կատարեցաք. զի զո՛նէ սակաւ ինչ մխիթարեցի, զի է ի
մեծի տրտմութեան. այս այլ յիմ մեղացն եղեւ: Նաեւ Թօխաթեցի Պէքմէզ

ողջի մահտեսի Մանուկն ի մէջ բանտին մեռաւ՝ ոչ թէ ի շարժարանաց՝ այլ այն ցաւօքն՝ հոգոց նոցա Աստուած ողորմի։

Եկեացուք ի պատմութիւն ժանդին շնիկողոս դիւակերպ քօն՝ շար-
կաւազին՝ որոյ վասն փութացայ զդիրս ծրել։ յորժամ եկն նաւն ուխտաւո-
րաց աստ, տեսի զպիղծն զայն եւս եկեալ, եւ իմացայ զի ինքնապալա եկեալ
էր եւ ոչ հրամանաւ, նաեւ զայլ շարին։ Հարցի իւրն թէ վասն է՞ր եկեալ ես՝
բան ունէի աստ եկի՝ ասաց. կրկնեցի թէ որովհետեւ ատանց հրամանի եկեալ
ես՝ չես պիտոյ մեզ եւ ոչ թողի ընդ նաւին դալ աշգր։ Յետոյ զնաց զդակ կար-
ել ք (2) կերպիւ՝ իւր բնիկ արհեստին եւ դիւական շարահնարութեամբ. եւ
յաւուր միում յԱսկուտար եկն ճանապարհորդի կերպիւ թամբեալ ձիով, եւ
յաջ առնուին յուղայապէս՝ ասացի թէ հետ քո բանին միամիտ կրնաս՝ Տէր
ընդ քեզ մեր Գէորգն ասաց ինչ միամիտ, այդ շարդ կամի ի շարպա եւ ի
Շամ գնալ, եւ պայրախ տանիլ յերուսաղէմ ի վերայ Թորոս վարդապետին եւ
իւրոյ աշակերտին. այս եղև ի մուտս արեւու եւ ինքն կորեաւ։ Եւ ի միմին ժա-
մու զԳէորգն յղեցի յորտնել բերել, զի ասաց պիղծն թէ ընկերքն իմ արտաքոյ
չինին սպասեն ինձ, որ էր սուտ։ Եւ խեղճն յետ Դ (4) պահու գիշերայն եկն
դատարի։ Եւ ի յուսանայն՝ ազդեցաւ մեզ թէ ի խանն է։ Ասացի Գէորգին թէ
դնա բեր, գլուխն ի քար։ Եւ ի դալն՝ յետ բազում նախատանաց ասացի՝ թէ
կամիս զի արձակեցից զքեզ ի կապանաց բեր զդիրսն տուր. եւ ասաց թէ ի խա-
նընն է, տիրացուն թող դայ բերէ. եւ այնու ուխտիս զողորմեացին ասացի՝ թէ
զթխտերն բերցէ՝ արձակեալ, եւ թէ ոչ՝ կրկին կապեալ եղիցի։ Եւ աշակէս
խարելով զմեզ զնացեալ ոչ երբեք՝ ալլեւայլ պատճառս յօղելով սուտ եւ փուտ։
(Լուսանցիս վրայ) Եւ զիրն խնդրեալ այս է զի ընդ իւրանման անաստուած
չբրիտունէից միաբանեալ, ք (2) Ֆէթֆայ¹ է առեալ վատ անուամբ ի վերայ
Թորոս վարդապետին եւ իւր աշակերտին, թէ տղայն այսպէս է եւ նա կպահէ.
Եւ զի՞ յերկարեցից՝ չկարացաք զգիրսն առնուլ, եւ այսր անդր անկանելով
այնքան զիմ դառնացեալ սրտիկն խոցեաց անխճեալն յԱստուծոյ՝ մինչ զի յան-
ճարս մնացեալ զիր ետու՝ եւ ահա Իգմիրով ոչ բարով դալոց է աշգր։ Արդ՝
ահա ծանուցի ձեզ զդուշանալ. ոչ խստութեամբ՝ այլ հնարիւք որոնել՝ զի թը-
ւի թէ զրերն հետն է։ Եւ քեզ որդեակ իմ Գարրիէլ վարդապետ, եւ տիրացու
Պօղոս թարգման, պիտոյ է հոգս տանիլ եւ շթողուլ հնարիւք զի ի վերերեւե-
ցուցէ զնիւթեալ շարինս իւր, եւ մի՛ տայք զխտել նմա եւ զդացուցեալ եմ
ձեզ, եւ մի՛ ումեք յայտնիցէք, եւ սիրով ընդ նմա վարիցիք՝ զայրէթն ձեր է,
ս՛րդիք։ Ո՛հ, ահա կատարեցաւ ի վերայ իմ զրոյցն նախնական, թէ ոչ մեռաք
յառիւծէն՝ այլ ի տկար աղուէսէն։ Ինքն Տէր պատժեացէ զդիւակերպն զքօնն։
Եւ զխտեմ զի պիտիք զարմանայք ի վերայ զրեւեացս՝ այլ տեսէք թէ յո՞ր հա-
լի մէջն կամ, զոր Տէր այց արասցէ մեզ ի բարութեան։ Եւ յաստ հասանիլս զը-
րելով ի Սեպտեմբերի իգ (23), յանկարծ եկին ասացին ի ժ (10) ժամու Շա-
րաթի յօրն թէ յերուսաղէմէ մէնդիլ եկն, եւ երկուգիւ ի զողման եղէ, թէ
զի՞նչ իցէ պատահեալ։ Եւ ի տեսանելն իմ զգաղճն(?) եւ յառնուին զգիրն եւ
յընթեռնուին ապա սակաւ ինչ կազգուրեցայ եւ զոհացայ զԱստուծոյ՝ ընդ բար-
եք կեայն ձեր՝ զորոյ զպատասխան զրոյն ձերոյ՝ ի միւս զրոյն ծանիցիք։ Եւ
ողջ լերուք ի Տէր եւ ի պարծանս փտեալ ձերոյս Գրիգոր իբր պետի, բաւ է։

¹ Իսլամ կրօնապետէն առնուած վնասգիր։

ՆԱՄԱԿ ԹԻԻ 48 (47Բ)

ՀԱՍՏԷ

Աստուծոյ

Հասցէ գիրս ի Սուրբ յերուսաղէմ ի
Սուրբ Յակոբ ի ձեռս Գարրիէլի,
Թէոդորոսի եւ Յովաննու աստուածաբան
վարդապետացն՝ անրաց ի նա հասու-
ցանողն՝ յԱստուծոյ զվարձս առցէ՝ ամէն:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Է՛

Տեա՛րցդ Յարութեան, Գարրիէլի, Թէոդորոսի,
եւ Յովաննու աստուածաբան վարդապետացդ՝ զսիրոյ
զոյջոյնն կաթողին բաղձմամբ բնծայեմ, եւ ի
Տեառնէ խնդրեմ զի տացէ կեա՛նք կարողութիւն
եւ յամենայն շարեաց փրկութիւն:

18 Փետրուար 1739

Եւ յայտ լիցի իմ աշացս լոյս բազմափաստակ որդոցդ՝ զի ի Փետրվա-
րի Ժը եկն եհաս Ղօրխմազ Սարգիսն՝ եւ զգրեանս զամենայն ամբողջ հասոյց
ի մեզ՝ եւ յայնմ կողմանէ սրտադիւր եղաք ոչ սակաւ, եւ միշտ զոհանամք
յԱստուծոյ որ պահեալ է եւ յա՛ր պահեսցէ զձեզ ամենայն միաբանիւք յամե-
նից վշտաց եւ տացէ ձեզ զիւր զօրհնութիւն. եւ զի այսպէս զիպեցաւ որ մու-
սալամ եւ միւթէվէլի՝ Սուլէյման աղայի չուխատարն միով աւուրբ յառաջ
քան զղալ Սարգիսն եւ աստի եւ եկն այդը՝ եւ զամենայն զգրեանս ի նա տուաք
որ բերեալ ի ձեզ հասուցէ Աստուծոյ. վասնորոյ վասն Աստուծոյ մուղայիթ
լինիցիք եւ առնուցուք ի մուսալամէն զմէկ հազար քֆֆ (1250) զուշն զոր տը-
ւաք ըստ զրեցելոցն ձեր. եւ զՂազար աղայի ռֆֆֆ (1155) զուշն զոր ետ կըր-
կին ըստ զրոյ ձեր եւ այն տրտնջմամբ. եւ յիրաւի ինչ պէտք էր որ զրէիք. այլ
այն որովհետեւ եղեւ՝ ջանացէք որ ի Սուրբ Դրան զրամէն առնուք, զի թէ-
պէտ էառ զմութաւալութիւն Սուլէյման աղայն, սակայն ծանր բեռամբ՝ որ ի
վերայ միմեանց յաւելին. Տէր զձեզ պարզերես պահեսցէ եւ զՍուրբ Աթոռ-
ձեօք հանդերձ յամենայն փորձութեանց ազատեսցէ: Ո՛հ զի ժամանակս զստն
եւ զժուար է յոյժ զզուշանալ պարտիք ցանկալիք իմ եւ աչքբաց յամենայն
կողմանց՝ եւ Տէր տացէ ձեզ կարողութիւն՝ եւ երանի այն ժամուն յորժամ
լսիցեմ թէ ահա զսուրբ Զատիկն խաղաղութեամբ անցուցաք: Եւ արդ որդեա-
կրք իմ եւ սիրունք եւ սիրեցեալք ի Տեառնէ՝ որովհետեւ Յակոբ վարդապետն
զկեանս իւր վճարեաց հրամանաւն Աստուծոյ՝ որոյ հոգոյ նորա Տէր ողորմեա-
ցի, եւ այլ ոչ զրեմ թէ զայս կամ զայն զրէք լուսարար՝ այլ ըստ խոհեմու-
թեան ձերոյ ի միասին ժողովեալ ձերակոյտ խորհրդովք զիք զոմն զոր կա-
միք. բայց լինողն՝ մի կարծիցի ի մտի իւրում թէ փտեալ ձերն ոչ զիտէ թէ
ինչ զոյ ի խաղանայն՝ այլ ամէնն ի պատրաստի զոյ ի սրտի իմում տպաւորեալ
ուրեմն զզուշացի լեալն զի մի զստանցիցէ եւ այն ձեր խոհեմութեան թողում

(Մկրատով կտրուած չորսուկէս տող · ապահովաբար Ամրիկեան վարդապետի գործը: Կտրուած է նաեւ կնիքը): ...Ներսէս որդին իմ որոյ եւ զօրհնութիւն Աստուծոյ եւ զիմն զսրբոյ կարգին տամ, եւ լիցի իւր զործոյն մուգայիթ · դա... տաւորն տեղոյդ սրբոյ փոխեցաւ · Քէզիպ Օղլի հռչակեցեալն եղեւ, ալ ի ձէնջ մի արծարծիցի փոխումն · բնդ Լատինսն լաւապէս վարիցիք, զի հերք մեր մորուցն ի ձեռս նոցա է, թէպէտ եւ զԲերիոյն զարարքն եւս լուեալ եմք · ո՛րդիք մեր տէր Աբրահամին վա՛տ զիւր մի զրէք, յի՛ս Թողէք զնորա հիսապն, եւ միտի թարութիւն եւս զրեցէք, զի ի մէջ մեծ մտանդի է ի ձեռս հետեւոյն ի Հալաս · տղայ լպուզ մի՛ կարդացնէք եւ մի՛ կարդացնել տայք յետ ուխտաւորաց շուշուշն · զձեզ ժողովեցէք ի՛մ որդիք խղճացէք փաւելոյս եւ օրհնեալ ձեր անուն զի մի եպւրիցիք · դարմանն յառեւծու բերանն է տղա՛յք՝ մի՛ խարենցեն զձեզ արքաբար · եւ իմ կամքն Աստուծով ալն է՝ զի որպէս տեսի ձեզ եւ եյի՛ նոյնպէս թէ Տէր յաջողեաց եկից եւ տեսից · Հրաման Տեառնէ եւ Տէրամբ կամիմ ասել՝ ի զալ ամին՝ թէ շմեռայ կամ ի տեղդ դալոց եմ, կամ ալ իմն իր առնելոց եմ · մութլախ² ի Ստամպոլ շեմ կալոյ:

(Լուսանցքից վրայ) Որդի Յովաննէս վարդապետ՝ մութէյէլլու մարդըն զիւր մեղ ոչ ետ · թէ տուեալ էքն առէք · զի նախ պարտ էր ձեզ զրել՝ զի նա Հառ եւ գնաց · զինչ օգուտ քրքրել · զհասարակաց սեղանն սիրեցէք · կէնջ³ տղայ մի կարդացնէք ի Սուրբ յԱթոռդ՝ եւ զամենայն ինչ ըստ կարգին արարէք ըստ հրամանին Աստուծոյ · եւ զրամին առնոյ մուգայիթ լերուք · դատաւորն փոխեցաւ Քէզիպ Օղլի ոմն եղեւ՝ Տէր զձեզ եւ զմեզ փրկեացէ՛ եւ ողջ լերուք ի Տէր եւ ի պարծանս դառամեցելոյս Գրիգորի՝ որ ի թվ · ռնձր ի Փետրվարի ժը զգիրս ծրեցի ի Բիւզանդ, ի Սուրբ Աստուածածնի եկեղեցին · ողջունեն ըզձեզ ընդ իս տառապեալքն, եւ նոքօք՝ զձեզ զամենեսին ողջունեմք՝ զողջունեալքդ ի հոգոյն Սրբոյ՝ ամէն:

ՆԱՄԱԿ ԹԻԻ 49 (56Բ)

ՀԱՄԾԷ

Աստուծով

Հասցէ գիրս ի Սուրբ յԱթոռն Աստուծոյ որ յԵրուսաղէմ, ի Սուրբն Յակոբ, ի ձեռս Յարութիւն, Գարրիէլ, Թէոդորոս եւ Յովհաննէս աստուածարան վարդապետացն անրաց՝ որ ինքն եանք առանձին բանան եւ կարդան ի բարին:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

է՛

Ի սրտէ սիրեցեալ հոգեծնունդ Որդոցդ իմ ի Բրիտոս եւ բազմաթան վշտօք աշխատողացդ մասն Տեառն, Տեաբցդ՝ Յարութեան, Գարրիէլի, Թէոդորոսի եւ Յովաննէս աստուածարան վարդապետացդ՝ զսիրոյ ողջոյնն մեծաւ բաղձանօք ընծայեմ:

[24 Օգոստոս 1739]

Ի Տեառնէ խնդրելով զի տացէ ձեզ զկեանս եւ զառողջութիւն եւ զիր-

² Անշուշտ, հարկաւ:

³ Պատանի, երիտասարդութեան սեմին:

կուրթիւն յամենայն փորձութեանց և ի նեղութեանց՝ ա՛մէն. ընդ որոյ և յայտ լիցի անձկալեացող իմոց՝ զի արդարեւ եմ պարտական յայսմ նուազի՝ զի քանիցս անդամ մարդ գիպեցաւ նաեւ նաեւ Հրէից աշղբ դալող և զիր ոչ գրեցաք. եւ թէ զպատճառն գրեցից՝ լինի թէ տրտմութիւն է ձեզ՝ վասնորոյ անմեղադիր լերուք. եւ մահաբան յղեցեալն ի ձէնջ եկին. եւ ի տեսութենէ կոյս մնաց, էմէկին՝ ձեր ախտոս՝ զի բաց ի շորից սառաֆ մահտեսեաց՝ այլ ոք ոչ լուաւ թէ զի՞նչ դոյր ի մէջն: Լուաք թէ քաղաքապետն Դամասկոսի փոխուեցաւ. Տէր զՍուրբ Տունդ ազատէ ի նորոյն՝ զի է հին վիշապ բազմակուլ: Ահա ուխտաւորքն եկին. Տէր Աստուած բարով եւ խաղաղութեամբ աշղբ հասուցէ. այս տարոյ զալօղ ուխտաւորքն Աստուծով լաւ են, միայն թէ դուք լաւ նայիք, զի ամենեքին բարբրաբոյք են բաց ի սինլքորաց. Սարգիս վարդապետն եւ մահտեսի Սէֆէրն էմիրհաճք են. Աբրահամ վարդապետն ի մօտս մնաց վասն դոյն՝ զի յերաւի ամենայն անդամօքս տկարացեալ եմ. ք. վարդապետն ի բերանոյ կոյս մնացին, օրհնեալք լիցին ի Տեառնէ. բայց ի բերանոյ յոմանց մահտեսեաց արդարեւ մահու հոտ բուրեաց. առցեն զփոխարէնն յարդար դատաւորէն, ինքեանք եւ զիւրաւ լսողք եւ հաւատացողք նոցա: Թէպէտ ի հասարակաց գիրն գրեալ եմ թէ կեկանեմ ի քաղաքէս յետ քանի աւուրցն՝ այլ ե՛րբն անյայտ է. ո՛հ անտիրացեալ զազաջ ծերոյս՝ եւ ահա ամենայն պիտոյքն հետացեալ և իրն ի բարա՛կ յերկա՛յն յանձայր եւ յանյոյս թեկէն միայն կախեալ կայ անկարելի եւ անյօղելի. եւ այն ամենայն ըստ սոյն սարաւի մինչեւ ցմեծն եւ ի փոքունսրն զայ հասանի՝ միայն ամենայն ոք ի վերայ ձեր զործոյն կացէք միամիտ՝ եւ մեք յոյս յԱստուած եղեալ հնարեմք զեկանեկն ի տեղոյս՝ զի յամենայն կողմանէ կամ ի տաղնապի մանաւանդ յետ զալոյն ուխտաւորաց աստ. գրեցի եւ զարձեալ գրեմ զվարս ձեր եւ զմիարանից պարկէշտացուցէք՝ զոջն հրապարակողքն. ի տուն մի որ Ե. Գ. մութպալ¹ լինի, Դ. Ե. ձի կապուի, շարաթն հեղ մի զիշերով ի բաղնիք եւ ի զբօսանս զնացուի՝ այն տունն ո՛րպէս շէն կըմնայ. եւ զայլն ոչ բացից՝ ես ի լսելս հեղձամղձուկ կլինիմ. եւ հա՛ղ արօղքն² հա՛ հա՛ կծիծաղին. վա՛յ իմ լսելեացս յօրս ծերութեան: Քանի մի զիր տաճկաց յղեցի թէ պիտոյ է՝ տուէք բայց զմօեցէք յետոյ տուէք. եւ թէ ոչ՝ դուք գիտէք. Սալեհին Դ. կանդուն եւ հէքիմ Աթալահին Գ. կանդուն մօռ⁴ չուխայ՝ ընդ դրօնն յղեցի, թէ արժեն՝ տուէք. եւ թէ ոչ՝ դուք գիտէք. եւ զայլն ամենայն ի զալօղացն իմացէք զի զզի՞նչ գրելս ոչ գիտեմ. ընկալարուք ի մէնջ աւ տօնլուի³ չուխայ իբր ընծայ եւ բարով վայելէք սիրականք իմ. եւ ողջ լերուք ի Տէր եւ ի պարծանս Գրիգոր պետի, որ անդգայ մօռք յՕղոստոսի իդ. ի ըմբռամպօլ զգիրս ծրեցի. բաւ է:

(Լուսանցքին վրայ) Ողջոյն եւ օրհնութիւն տամ իմ սիրելի մահտեսի Գաղպարիդ եւ ա. տօնլուի չուխայ քեզ ընծայ եւ թարգման Պօղոսիդ օրհնութիւն եւ ա. տօնլուի ճէնտէրէսիդ շալ քեզ. Պօ՛ղոս, ա՛շքդ ի լոյս եւ վասն քսանեւ թէ Ե. տուն կպահէ. եւ զայսոսիկ զամենայն ոչ ի զալօղաց ուխտաւորաց լսեր եմ, հոգի ունիմ, այլ յընտանի լսողաց՝ Աստուած ձեզ եւ մեզ ճար անէ. եւ գինեպան մահտեսի Յօհանն օրհնութիւն: Պե՛տք իմ, զմեծ ըղ-

1 Աշխատանք, քանք:

2 Խոհանոց:

3 Ուրախացողները:

4 Միքանեղոյն:

5 Աստի:

6 Վարտիքցու:

դեպքին յղեցի յորժամ բարձր ի տեղդ հասանի անմիտս ի Սուրբ Սարգիս գրէք, բանալիքն ի մօտ մահտեռի ներսէսն է, բայց այժմ մի բանայք. թէ ողջ մնացի Աստուծով դամ բացէք յայնժամ. եւ թէ ոչ՝ բարձր վայելի Սուրբ Աթոսն եւ վայելողքն:

Շատ աղաչեաց մահտեռի Աէֆէրն թէ յնաՓայ չեմ կարեր կենալ, վասնորոյ սիրով բնդունիք եւ ի վերայ իւր դոնապանութեան դորձոյն կացցէ. եւ Պաղտատարն յնաՓայ թող մնայ թէ կարէ. ժր. (18) տէնկ⁷ է ապրանքն եկեալ այդր. եւ ժր. Ֆիշի մոմ. տէֆտէրն ի մօտ մահտեռի ներսէսն է՝ ինչ որ հարկաւոր է՝ առէք խաբջեցէք եւ այլն թող մնայ:

ՆԱՄԱԿ ԹԻԻ 50 (64Բ)

ՀԱՄՅԷ

Աստուծով

Հասցէ գիրս ի Սուրբ յԵրուսաղէմ ի Սուրբն Յակոբ,
ի ձեռն Գաբրիէլի, թէ ողորոսի եւ Յովաննու աստուածաբան վարդապետացն
ի բարին:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Է՛

Աստուածադիր սրբոյ եւ մեծի Աթոռոյդ մեծափաստակ դորձակալ
աստուածաբան վարդապետացդ՝ տեսրցդ Գաբրիէլի, թէ ողորոսի
եւ Յովաննու՝ իմ աշացս լոյս հոգէծին սիրեցեալ հարապատ
" Բ Գ Դ Ե Զ Է "

[8 Դեկտեմբեր 1739]

Յուէտ կարօտ անձկութեամբ շնորհին Աստուծոյ զսիրոյս ողջոյն սիրտարի սիրով բնծայեմ, եւ յԱստուծոյ խնդրեմ լալաղին պաղատանօք զի տացէ ձեզ արիութիւն, կարողութիւն եւ զօրութիւն եւ զվարձս բազումս վասն անշափ աշխատանացն ձերոց ի Սուրբ Տունդ Աստուծոյ: Այս ինչ յայտ լիցի ձերդ խոհեմութեան, զի թէպէտ զխաղաղութեամբ հասանին օրհնեալ ուխտաւորացն ի Յոսպէ յառաջագոյն իմացաք, սակայն զայդր ժամանկին հանդերձ ձեր ապրանօք ամբողջութեամբ զեռեւս ո՛չ զիտէաք եւ յոյժ ի վարանման միջի էաք, մինչեւ եկն զրարերն իղնխիտցի մահտեռի Սարգիսն եւ զժրեալ զերն ձեր ի Վարադայ Սուրբ Խաչի շարաթն հասոյց ի մեզ եւ ընթերցեալ իմացաք եւ խնդութեամբ զոհացաք զԱստուծոյ. որ եւ Տէրն ամենայնի զձեզ զամենեւին անսիրձ եւ անսասան կենօք սրահեցէ: Եւ վասն իմ մեղադրանացն որ ձեզ զբրեցի՝ թէ ընդ նախն եւ թէ այլ յառաջ. մանաւանդ որ ընդ նախն՝ լալոտ աշօք սուրբ սիրով զվայելչաղեզ զէմք ձեր համբուրեմ զիմ ցանկալի որդոցդ՝ վասն սիրոյն Աստուծոյ խնդրեմ զի անմեղադիր լինիցիք, զի ի զալ անցեալ աւարի մահտեռեացն աստ՝ ոչ ամենեւին այլ ոմանք այնքան արարին զբախտութիւն մինչեւ ի մէջ.....¹ պատրիարք վարդապետիս իմոյ եւ բոլոր միաբա-

⁷ Հակ:

¹ Նամակը քուր տեսած ըլլալով կիսովիմ փնացած է, եւ հետեւադար անոր ամբողջ-

նից մերոց եւս անկաւ աղմուկ եւ խռովութիւն մեծ՝ մինչ զի յետ նախն ելա-
նելոյ տատի ի Աւստրալիոյ միջ ի երկուքս ընդ միմեանս՝ տառօք մեծ
խշտանաց մերոց կռիւ տրարաք եւ ամսօրեայ(?) աւուրք խռով յԱս(կուտար)
նատար: Արդ՝ խիկար մտօք ձերովք կշտիցէք միթէ ի մէջ մեզ այսչափ որով-
հետեւ, ալլ վասն իմ գրոյն մեղադիր ինձ մի՛ շինիք, եւ զի ամենայն ի միտ-
սին եկն ի վերայ իմ վասն իմ մեղաց՝ դարձութիւն, ձերութիւն, պէս պէս
հիւանդութիւնք եւ մարմնոյս թափումն, որ եւ աստմունքս եւ ի քակ-
տումն տեալ է. եւ կարօտութիւն Սրբոյ Տեղեացող եւ ձեր եւ ամենայն միա-
բան եղբարց՝ ո՛հ որ միշտ մաշէ եւ հալէ զխարխուլ եւ փտեալ մարմինս իմ,
թողից ասել եւ զմահու իրն մեր՝ զոր Աստուծով այժմ ձեռն արկեալ զկատա-
րումն ի նոյն Տէրն ձգեալ զի խաղաղութեամբ եղերիցէ թարց խռովութեան-
դաղօթս եւ զգրեալս տալ լուծեան եւ ոչ արժարձել ի յսկիս բազմաց.
եւ որպէս քան ձմերան՝ դարունն վայելուչ է, եւ ամպն, մէջն եւ շամանդադն
որ յորժամ յերեսաց արեգականն գնացեալ ցրուի եւ պակասի՝ արեւն եւ լոյսն
քաղցր եւ հաճոյ երեւի տեսողաց աչաց, սոյնպէս եւ զմերս զամենից սէրն է
տեսանել այժմ յետ այնր կոռւոյն. զի զօրութեամբ Տեսոն զլուսիս հին թշնամ-
ւոյն զդարանակալ օձին կոխեցաք, եւ թարց միջնորդի ընդ միմեանս հաշտե-
ցաք եւ անխցելի սիրով այժմ կեամք քան զյստաջն Աստուծով. ալլ զերազոյն
Աստուած ցրուեցէ զչար խորհուրդս ակիտափայտաբանից թէ դոն: Եւ զայս
վասն այնորիկ ամենայն զրեցի՝ զի մի թնթոցարիչքն այդր յայլ իմն
զրիցեն եւ զօրհնեալ սրտիկն ձեր տրտմեցուցեն: Ստուգ եւ ճամբարս ալսպէս
եղեւ որպէս եւ զրեցի համառօտ. զի Տէրամբ՝ յայտնի եւ ծածուկ նենդութիւն
եւ խռովութիւն ի մէջ մեզ ոչ մնաց. խնդրեմ յԱստուծոյ զի եւ զձեր սրտիկն
եւս սրբեցէ յամենայն խռովութեանց թէ դոն. եւ ո՞վ պարծիցի ի վերայ երկրի
սիրտ սուրբ եւ աննախանձ ունել. (յուսացֆին վրայ) եւ թէ իցէ ոք կողածին
զի կեցցէ եւ զմահ ոչ տեսցէ, ուրեմն նախապատրաստին է յաւազոյն. զոր
Տէր զձեզ յերկար ամօք պահեցէ սիրով միարանութեամբ ալլ եւ ք.
Աստուածատուր վարդապետացն եւ Յակոբ մարդապետին, տիրացու մահտեսի
Դադապար, տիրացու մահտեսի թարգման Պողոսին որ եւ լիցի անմե-
ղադիր, մահտեսի Ներսիսին, մահտեսի Սարգսին, մահտեսի Սէֆէրին, մահ-
տեսի Եղիային, մահտեսի Արաշամին, եւ հարցն իմոց եւ ամենայն
միարանից եւ եղբարց եւ որդոց իմոց, եւ յամենեցունց աղօթս սուրբս խնդ-
րեմ. եւ զի թէպէտ ալլ ոչ իշխեմ զրել թէ յայս նեղ ժամանակ զայոց եմ, զի
բազումս ստեցի, ալլ ակն ունիմ յԱստուած զի որքան ի մարմնի եմ, այս խրդ-
նուկ որդովքս պանդխտացեալ, մի անգամ ալլ զսուրբ վայրդ եւ զքաղցր սի-
րելիք իմ տեսցուք, եւ լիցի Տեսոն կամք օրհնեալ: Եւ յոյժ կարօտի մերքն
որք նշդեհակիցք են ընդ իս, զսուրբ աջն ձեր համբուրելով լայտ աշօք զող-
ջոյն սիրոյ ձեզ համայնից ընծայեն կաթողին:

Դարձեալ պե՛տք իմ, եւ զայս ծանիք, զի զայսքանս զրեցի որ մենզիրն
յանկարձ ել. իսկ յետ քանի աւուրց Տաճարի նոր մութեմիլու հաճի Վէլի ա-
ղայի մարդն զայոց է, Աստուծով ընդ նմա եւս յիկոց եմ գիր. զանցեալ ամի
զտէր որ վասն մեր մլերեաց կրկին նոր մութեմիլին հառնեալ եւ՝ եւ ի-
մացեալ մեր բարեկամաց ձեռօք դրամ խարջելով հաղիւ թէ առաք ի նմանէ.
տեղոյդ նոր մուսարմի գրաբեր մարդիկդ զՅոսպէի կօմբուկի զմայլեանայի
զկէանն զնեցին վասն մուսարմին մեր Ղազար աղային ձեռօք, եւ մեծ մահտեսին

գալան ընրերցումը անկարելի դարձած: Բազմակտեքով նշանակած եմ անընթեռնի բառե-
րուն անգիրը:

ևւ ինքն յանձնարարութեան զիր գրեցին Ճիարան Սարգիսն ի Դեկտեմբերի ւ . եկն եւ զգիրն ի մեզ հասոյց եւ այլ գիր թէ զոյ՝ դեռեւս ոչ է եկեալ² եւ ողջ լեւուք ի Տէր եւ ի պարծանս տառապելոյս Գրիգոր չրւատ պետիս որ ի Դեկտեմբերի ւ . զողոյջ մատամբ զգիրս ի գիշերի գրեցի ի Ստամպոլ, ի Սուրբն Աստուածածնի եկեղեցին, բաւ է :

(Լուսանցքին ձախ անկիւնը) Կրկին եւ զայս ծանիք իմ աշացս լոյս որդիք Գարրիէլ, Թէոդորոս եւ Յարութիւն աստուածարան վարդապետք . յօրն գիրս ի մեզ հասցէ, յայնմ առաւօտու երեքդ կոշիցէք զՍուրբ Կարապետի ծառայ զմեր սիրելի որդի զԱկնցի զՏիրացու Յովաննէսն առաջի Սրբոյ Գլխազրի Տեառն իմոյ, եւ զմանաւոր իշխանութիւն վարդապետութեան հանգիստպէս տայք նմա իմոյ յօժարութեամբ . եւ զՏեառն օրհնութիւն շնորհաւորութեամբ տամ նմա, եւ հոգս տարցէ գործոյն իւրոյ հաւատարմապէս : Եւ ի Տեառնէ լիջիք օրհնեալք, ամէն :

(Լուսանցքին աջ անկիւնը) Կրկին եւ զայս եւս ծանիք աշացս լոյս իմ որդիք Գարրիէլ, Թէոդորոս եւ Յովհաննէս վարդապետք եւ թէրճուածն Պողոս՝ թէ զոր ինչ գիր որ մինչեւ ցայժմ մեզ գրեալ եմ թէ՝ մեղադրական եւ թէ խրատու, զիտէ Աստուած զի ոչ թէ յատելութենէ կամ չգիտելոյ զմեր զանթիւ զաշխատանս, այլ վասն զմեզ զգուշացուցանելոյ եւ սիրելոյ . վասնորոյ խնդրեմ զի միամիտ ի վերայ մեր գործոցն հաստատ կացէք, զի թէ ողջ մնամ եւ զամ Աստուծով, զիմ աշխատաւորքդ զիտէք որ կճանաչեմ . իսկ թէ մահն եկն ի վերայ, Տեառն կամք լիցի օրհնեալ եւ զվարձս մեր Աստուած տացէ եւ ըզխղճուկ հոգին իմ տայք յիշել ի սուրբ տեղիքն պատարագաւ : Ո՛հ դառնացելոյս, եւ Տէր զմեզ զօրացուցէ եւ Յօհաննէս տամ զօրհնութիւն Աստուածային :

(Լուսանցքին վերի ձախ անկիւնը) Իմ աշացս լոյս Հօրն սրբոյ բէկզ վարդապետին եւ եղբօրն իմոյ Սահակ վարդապետին զսուրբ աջքն արտասուօք համբուրեմ եւ զթողութիւն խնդրեմ : Որդիք իմ, վասն Աստուծոյ, նոցա եւ այլ ծերոց զինամ տանիք . եւ Աստուած օրհնէ զմահտեսի Իգնատիոսն որ չձանձրանայ ի սպասաւորութիւն վարդապետին, որ զվարձս բազումս յԱստուծոյ առցէ, ամէն :

ՆԱՄԱԿ ԹԻԻ 51 (42Բ)

ՀԱՍՅԷ

Աստուծով հասցէ գիրս ի Սուրբ
յերուսաղէմ, ի Սուրբն Յակոբ, ի ձեռս
Գարրիէլ՝ Թէոդորոս եւ Յովաննէս աստ-
ուածարան վարդապետացն ի բարին, անբայ
յ ու մ ե ք է :

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

է՛

Տեա՛րցդ աստուածարանից՝ որդոցդ իմոց
աշխատաւորաց՝ գործակալ վարդապետացդ՝ հա-

² Հինգ տող անընթեանիլի ըլլալուն՝ դուրս ձգած եմ :

ատարմից Սրբոյ եւ մեծի Աթոռոյ՝ սիրով
ողջունի յայտ յիցի բղձիւ.

[Փետրուար 1740]

Զի մինչեւ ցայս օր դեռեւս զիր եւ կոնդակ բերող ի մէջ՝ աստ ո՛չ ոք
եկն եւ է զարմանք եւ աշօք ծ. օր եղեւ որ անցեալ ամի խաբաջի Օմէրն կրթ-
կին զնոր խաբաջն էաո՝ եւ ցամաքաւ եկն եւ զբեր մուշամպայով կնքեալ տը-
ւաք յինքն զի բերեալ ի ձեզ տացէ. եւ փոքր զիր մի այլ յետոյ զրեալ տուաք
նմա. զհասանին երկոցունց մեզ ծանուցէք անպատճառ. եւ աստ իմացաք որ
մեր տէր Միքայէլ արեղայն որ ի սուրբ Փրկիչն է՝ ստամպօլցի սրմաքէշ մահ-
տեսի Գրիգորին՝ հինգ հարիւր զօլթայ փոխ է տուեալ, եւ է ի մեծի տկարու-
թեան մէջն. եւ մեք ի դրամի կողմանէ նեղած. վասն այնորիկ յղեալ խնդրեցի՝
եւ նա եւ. բայց ձեռագիր տուի նմա իմ կնքիւ, թէ ե՛ս առի եւ տէր Միքայէլին
բոտակ շմեաց ի վերայ սրմաքէշ մահտեսի Գրիգորին. վասնորոյ օրհնութեամբ
ծանուցիք նմա. թէ կհամբերէ՝ բարի, ի վերայ մեզ միննէթ. եւ թէ ոչ՝ տայք
նմա զվերոյդրեալն, չթողուք այսր անդր ի վերայ մեզ հա՛ (հաջէ?) անպատ-
ճառ աշտկէս առնիցէք: Եւ ահա ծովով հաջի Վէլի աղայ զբարերդ՝ եկն այդր՝
դեկեալ ամի զմութէվէլիութիւն առեալ, զսուրբ Դրանն եւ զՏաճարին եւս.
բայց կրկին բոտ իւրոյ ստփորութեան ի դայտէն ի վերայ մեր վախճանեալն
բռնեւ հանեւ էր՝ եւ իմացեալ մեր զբամ խարջեցաք՝ եւ օրհնեալ Վէլիբիւսանի
սառաֆ խօջայ Կարապետի ձեռք հաղիւ առաք. այլ թէ ի տեղդ որիչ բան կը-
րերէ՝ դայն չդիտմ. զի իւր քէհիայ Հասան անուէ մի դոյ՝ յոյժ շատդէտ եւ
քրաշաղ. պատրաստ լինիլ սիրով պիտոյ է՝ զի երկու մնասուպն՝ ի ձեռն է. եւ
մեծ Աղային յոյժ յաջ է. բնծայիւք եւ յոգն սիրով պարտիք դնալ, որպէս մեք
կրկին արարաք աստ՝ եւ Տէր զմեզ եւ զմեզ աղատեսցէ:

Եւ վասն մեր իրին՝ թէպէտ զրեալ եմք յաճախ յՕմէր տուած զբերի
մէջն, բայց զարձեալ համառօտ կրկին զրեմ. զի նախ մեր մեծ զիրն Աստուծով
եղեւ՝ բազում աշխատութեամբ, ահիւ եւ զողովեալմբ. եւ թարխինն² վերա-
ցաւ. եւ կրկին մերն հաստատ զրեցաւ ձեռամբ Ծո՛ւ... էլ՛...³. Իսկ անխոնջ
բնական չար թշնամիքն մեր Յունաց աղղն անիծեալ. իբրեւ տեսին զմերն եղ-
եալ, ի խոր խոցեալք զնացին սո Ծո՛ւ էլ՛, թէ որովհետեւ Հայոցն արարիւր
զբարերարութիւն, արա՛ եւ մեզ եւս. եւ նա յանձն առեալ ի կատարելն է եւ
զնոցայն. եւ մեք ի մէջ մեծի կասկածանաց եմք, զի թէ միայն զիւրեանց սէ-
նէտքն տան նորել՝ մեզ հոգս չէ. զի եւ նոցայն եւս թարխին եղեալ էր՝ եւ մին-
չեւ ցայժմ ոչ զիտէին՝ մանի չէ թէ զիւրեանցն միայն նորողիցին եւ ի մերն
ձեռնամուխ չլինիցին. բայց թէ ըստ խճրիժ չար բարուցն իւրեանց զա՛յլ իմն
հնարս վասն մեր հնարիցեն՝ եւ զմերն յիւրեանցն խառնիցեն՝ Աստուած չէնէ,
կլինի մեզ մեծ վտանգ եւ կրկին աղէտ եւ չար եւս քան զտաճիկն. զոր Տէր
Աստուածն ամենայնի շնորհիւ իւր սուրբ տեղեացն եւ միջնորդութեամբ ամե-
նայն սրբոցն՝ եւ աղօթիւք համաշունչ՝ եղբարցդ՝ զչար խորհուրդ նոցա խա-
փանեսցէ, եւ զմեզ աղլաւ ի նոցա չարեացն աղատեսցէ՝ զի կարի անդեղջք են
ի չարիս եւ անխիղճք, սակայն յուսացեալք յամենազորմ աստուծոյ Տէր է իմ
օգնական եւ եւ ոչ երկեայց զի՞ արասցէ ինձ մարդ, վասնորոյ օգնութիւն մեզ
ի Տեառնէ եկեսցէ եւ այլն:

1 Իշխանութիւն:

2 Արքունի հրովարտակ (քէրզում):

3 Թեքեւ՝ Ծո[ւ]անուգի էլ[ի]նի = Ֆրանսայի հիւպատոս:

(Լուսանցքի վրայ) Բայց դուք իմ աչացս լոյս որդիք՝ ի վերայ ձեր դործոյն հաստատուն կացէք քաղցր սիրով եւ միաբանութեամբ. զմիաբանս եւ զուխտաւորս խնամով շահեցէք. որ եւ ամենեցուն զսիրոյ ողջոյն եւ զԱստուծոյ օրհնութիւն մատուցանեմ եւ խնդրեմ յազօթից զմեզ չմոռանալ. բնդ բ. աղագան սիրով վարել, զսուրբ Զատիկն ըստ բնիկ սոփութեան խաղաղութեամբ Աստուծով անցուցանել եւ բնդ քաղաքացոցն եւս հաշտ մնալ՝ չէնք եւ եափու չլինի չլինի թէ բանայք կամ զանունն տայք, զի ժամանակն յայտնի է՝ եւ ոսոխք չարք չատ՝ եւ մեք աղքատ՝ որ եւ ի ներքոյ դատն պարտուց զառն կհեծեմք՝ ի Տեառնէ լիցի փրկութիւն եւ ալցելութիւն. եւ զԱստուծոյ օրհնութիւն բնծայեմ կրկին ամենայն զործակալաց, եւ մեր Յակոբ վարդապետին եւ իւր ծնողած եւ Տէր Գրիգորին։ Ո՛րդիք, Աստուծոյ համար այն մեր եամախ աղագաց տիրութիւն արէք մանաւանդ ի լուսոյ օրն. եւ զայն բ. մարդն, զՍա¹ եւ զԱ⁴ սիրով շահեցէք. եւ ողջ լերուք ի Տէր եւ ի պարծանս փառայ Հօրս ձերոյ, որ ի մօտն Փետրվարի զգիրս ծրեցի. բաւ է։

Իմ Սրբոյ Հօրս բէրիկն եւ իմ ցանկալի որդոյ Յարութիւն աստուածարան վարդապետին՝ զսիրոյ ողջոյն բնծայեմ կաթողին. մեր տղայքն զհամայնից զսուրբ աջան համբուրելով, զսիրոյ ողջոյն բնծային։

ՆԱՄՍԱԿ ԹԻԻ 52 (46Բ)

ՀԱՍՅԷ

Ի ծածուկ ընթերցջիք։

Ի Սուրբ յերեսաղէմ. ի Սուրբն Յակոբ՝

ի ձեռս Գարբիէլ, Թէոդորոս՝ եւ Յովաննէս

աստուածարան վարդապետացն՝ հասցէ գիրս ի բարին։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

է՛

[11 Փետրուար 1740]

Յերկուց վտանգաւոր տառապելեացս՝ ի Գրիգոր եւ ի Յովաննէս պաշտօնէիցս Տեառն եւ սրբութեանց Տեղեացդ՝ եւ Սրբոյ մեծի Աթոռոյդ՝ սիրովն Աստուծոյ եւ Սրբոյ Հոգոյն Աստուծոյ ողջունիւն ծանիք սիրելի եւ աղնիս որդիք մեր ի Տէր Քրիստոս. Աթոռակալ Գարբիէլ վարդապետ, Տեղապահ Թէոդորոս վարդապետ՝ եւ կրկին զանձուց պահօղ Յովաննէս վարդապետ, եւ տիրացու թարգման Պօղոս՝ զի թէպէտ յանցեալսն՝ զանազան գիրս ըստ պատահմանց զիպելոց երբեմն աշապէս եւ երբեմն աշնպէս ձեզ գրեցաք, սակայն վերջին աշապէս եղեւ. զի մեք առ Լա[տինն]¹ անկանելով եւ զմախս բաղումս ստնելով առ համայնս՝ հաղիւ թէ զթարխնին Աստուծով տուաք վերցնել. եւ ըզհրաման նոր առնուլ. սակայն ի բնէ թշնամիքն մեր Յոյնք՝ զնացին տոնոյն վերողրեալն եւ նորին կամօք զիւրեանցն եւս ետուն զհրամանս նորողել՝ եւ զի թէպէտ վերն զրոյն ըստ իւրեանց սէնէտից մեզ յոյժ մնաս՝ սակայն ի

⁴ Երկուքն ալ իմքնութիւնը անձամբ։

¹ Կ'ակնարկէ Պոլսոյ մէջ Ֆրանսայի դեսպանին։

վերջն ըստ մերս օրինակին գրեցաւ՝ զի ոչ մեք նոցա եւ ոչ նոքա մերն իշխոցին մօտիւլ. խախուտ իմն իր եղեւ թէ մերն եւ թէ նոցա, բայց միայն շահն այս եղեւ՝ զի մեր սէնէտքն յայտնեցան եւ ստուգեցան, որք յառաջն ասէին թէ բրնաւ Հայոց սէնէտ ոչ զոյ. եւ արդ՝ ճշմարտեցաւ՝ թէպէտ եւ նոցայն եւս։ Բայց զրոյս պատճառն այս. զի ահա զօրինակ հատրչէքֆին մերոյ առածին յղեցաք ընդ մեր որդի Զաքարին եւ միաբանին առ ձեզ՝ զի ի ծածուկ ընթերցջիք եւ տեղեկաւջիք լաւ. սակայն վասն զդատարացեանելոյ զձեզ գրեմք այժմ. զի հրամանն երկոցունցս այսպէս գրեալ է. թէ հա՛լա այժմ ի ձեռս իւրեանց եղեալն՝ ա՛յնպէս վարիցին որպէս էինն յառաջագոյն. սակայն Յոյնքն չար՝ կամին զվիայութիւն ի տեղոյդ քաղաքացեաց այլազեկաց զմահղար եւ զղիր բերել աստ՝ թէ Սուրբ Յակոբն Կուռ[ճոց?] եւ զ. ազգն ինքեանց. եւ նախ մրտաննն ի Սրբաւթիւն ինքեանց է, զոր Տէր զխորհուրդս նոցա խափանեցէ, սակայն զի աննիրհելիք են ի գործել զմիասն մեզ, վասնորոյ աճապարեցաք շուտով գրել ձեզ զի իմասջիք ի ծածուկ զորպէսն, եւ ումեք մի՛ յայտնիցէք զգրեալս, ոչ միաբանի եւ ոչ այլոյ ումեք. բայց միայն այս՝ զի թէ Յոյնքն պիղծք՝ զիւրեանց նոր սէնէտի սուրէթն յղիցեն եւ ի զայտն անցուցանել տան՝ դուն գործեալ նախ դուք տայք առնել, իսկ թէ ո՞վ զիտէ՝ լինի թէ աստուստ յղեալ կամիցին հո՞ զմահղար ժողովել ի զազտ կամ յայտնի, դուք յոտին կանդնեալ, ի խորջն մի՛ նայիցիք՝ եւ չթողուք առնել. մանաւանդ թէ կարէք կրկին դուք արասջիք, թէպէտ հինն ի մեր ձեռս է, վասն զ. բանի. Սրբոյ Տանդ, երից ազգաց, եւ ի միասին մտանելոյ. եւ թէ հնար է՝ ի ծածուկ ի դատաւորէն արդ մի շուտով ի թեւս արժուոյ աստ հասուցանել՝ թէ ամենեքին վիպիցին վասն երից իրացն թէ Հայոց է։ Մեր աչացս լոյս որդիք՝ ահա օ՛ր միաբան քաջութեան, թէ կարէք ի քաղաքացոց ի ծածուկ մահղար առնուլ՝ եւ ի դատաւորէն արդ յո՛յժ բարի է եւ յիշատակ լաւ, զի Յոյնքն ոչ զազարին ըղչարիս գործել՝ որպէս (յուսանցքին վրայ) աստ կանէին զԶա... Այն եւ զերուսաղէմացիսն կաշառել թէ վիպիցէք վասն այսմ երից իրաց. որ եւ Աին ոչ կամեցաւ եւ չեղեւ հնար՝ ըստ մերս գիտութեան։ Արդ՝ զայս աղէտաւոր զիրս վերոգրելոյդ գրեցաք եւ ոչ այլոյ ումեք, զի ծանխջիք եւ յամենայն կողմանէ պատրաստք լինիջիք. եւս յաւէտ զգոյշ զի մի պիղծ Յոյնք զմահղար ի քաղաքացոց՝ եւ զարդ ի դատաւորէն առնուցուն. զի Աստուած չէնէ՝ թէ առին՝ տրնաւիրանք է, ահա գրեցաք ձեզ. զԶատիկն Աստուծոյ յաջողմամբ խաղաղութեամբ անցուցէք. ընդ Ֆռանկսն սիրով վարիցիք եւ զգրեալս ումէք մի՛ յայտնիցէք. եւ զրանն Աստուծով հոգացէք, եւ ի Տէր եւ ի պարծանս մեր ողջ լեռուք. ի Փետրվարի ժա. գրեցաւ. բաւ է։

Եւ ահա կրկին գրեմք եւ սիրովն Աստուծոյ աղաչեմք. զի զիսզ եւ ըլխութի զամենայն ի սրտից ձերոց հանիցէք. եւ չլինի թէ կոխ ընդ ազգաց կամ ի միջի ձերում յարուցանիցէք ի սէրն Աստուծոյ. եւ զայդ մեր Զաքարն սիրով ընդունիցէք, մանաւանդ դու որդի մեր Գաբրիէլ վարդապետ՝ ներեա՛ զմա՝ զի զաշխատանս յոլովս կրեաց. արար ընկալ. եւ զե՛ռեւս մինչեւ ցկէտ զլրոյս՝ ոչ զիր եւ ոչ կոնդակ ի տեղոյդ ոչ եկն. ա՛խ լինէր՝ թէ արդ եւ մահղար վասն երից իրացն առնէիք եւ ի տեղս հասուցանէիք նախքան զեւաննն մեր աստի՛ զի յոյժ շահ եւ օղուտ է մեզ՝ բայց ոչ կոուտի եւ շամաթայի² լիցի՝ զի այնպէսն՝ մնաս է եւ ոչ շահ. մեք ձեզ գրեցաք եւ զնեղութիւնս մեր ձեզ ծանուցաք. Տէր տացէ ձեզ միաբանութիւն եւ հանճար՝ զի քան զմեր գրեալս՝ ա՛յլ զերազոյնն խորհիցիք՝ եւ ի թիկունս հասանիցիք մերս խղճութեան. զի մեք

ցնդազրագեայ ի մէջ խուժանաց՝ պակասութեանց՝ և պարտուց, ո՛չ զխեղճ զղինչ զրկն և զղինչ աննկն: Ճարն Աստուած և սուրբքն իւր՝ յո՛ւն կացէք և արի լերուք և զդայրէթն ի ձեռաց մի թողուք՝ և Տէր լիցի ձեզ օղնական. զարաղլուի է, ո՛րդիք՝ ժրացարուք և լերուք յորդի զօրութեան. և Տէր րդ-ձեզ զօրացուցէ, ա՛մէն:

(Անկիւնը) Սրբոյ Հօր մերոյ Րէկին և սերելի որդոյ մերոյ Յարութիւն աստուածաբան վարդապետին, և մահտեսի Գաղպարին և ամենայն միաբանից ողջոյն ընծայեմք սիրով:

(Հասցէին քով, կողմնակի) Մեր Զաւարն թէ ինչ խարջ անէ ի ճանապարհն և ձեզ ասիցէ՝ անպատճառ տայք, և ձեռք մի չարիկ³ և խարջլիսիկ տայք, և խնամով զինքն չահիցէք մասն Աստուծոյ:

(Նամակի վերջաւորութեան, Յալիաննէս Կոլոտի ձեռագրով) Սրբեղևուք մեր ի Տէր աղաւթ զձեզ մասն սիրոյն Քրիստոսի յոյժ սիրով հնարան-զութեամբ և սիրով կենցաղաւարիցիք ընդ միմիանս և ողջ լերուք ի Տէր յօ-գօթից շմոռանալով բաւ է:

ԾԱՆԹԹՈՒԹԻՒՆ

Նամակը կը կրէ Շղթայակիքի և Կոլոտի կնիքները:

ՆԱՄԱԿ ԹԻԻ 53 (44Բ)

ՀԱՍՏէ

Ի Սուրբ յերուսաղէմ, ի Սուրբ Յակոբայ
յԱթոռն, ի ծածուկ՝ ի ձեռս Յարութիւն,
Գարբէլ, Թէոդորոս և Յովհաննէս աստուա-
ծաբան վարդապետացն. և մահտեսի Գաղպարին,
և թէրճիման Պօղոսին, հասցէ զիրս ի բարին,
զի զանխուլ ի միասին ընթերցցին և Աստուծով
բարեաւ՝ զգրեալս կատարեցն:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ

Է՛

[15 Փետրուար 1740]

Կրկին և զայս ևս ծանիք վշտակից և խռական որդիք մեր ի Տէր, զի նախ զայս թխտի միջի եղեալ զիրն զրեցաք¹. և յետոյ խորհեցաք թէ որ աշնպէս աննիցէք որպէս զրեցաք երկնչիմք թէ իրն յայտնի լինիցի և Կրկին մեզ զամէթ տան, անբարի ազգն Յու[նաց]. նա՛ զի և անկաք ի ներքոյ ծանր պարտուց և չբաւորութեան. և նոքա անձանձիւք են ի չար զործելն. վասնորոյ ահա արգի մի օրինակ սուրէթ զրեցուցաք. և ի մէջ թխտիս եղեալ ի ծածուկ առ ձեզ յղեցաք. զի լաւ ի խորհուրդ մտեալ խորհրցիք՝ զի թէ հնար է և կլինի՝ որ ծածուկ զտեղոյոյ զատաւորն տեսանիցէք իր խոտաանալով, զի ըլլաթիւշէրճի սուրէթն զայտ անէ, և այդ արգի օրինակով ոչ աւելի և ոչ պակաս մեզ արգ մի իւրն զրկ և կնքել տուեալ անուք և շուտով աստ յղեցէք զի յոյժ կարի պիտանի է. թէ ըստ զրկւոյս թաքուն յամենից՝ ևս յաւէտ յԱպոլ-

³ Տրիս:

¹ Կ'ակնարկէ նախորդ՝ ԹԻ 52 (40Բ) նամակին:

[վաճապէն] առեալ շեշտիւ առաքելոցէք՝ բայց զրօզ արդի սուրէթին Իսր[աէլմն] ասաց թէ՛ զրեցէք Յովհաննէս վարդապետին որ այնպէս թարգմանեացէ՛ զարդի սուրէթն՝ զի զիրն հայերէն լիցի եւ խօսքն տաճկերէն, զի ինքեանք ընթերցին եւ բերանով ասիցեն դատաւորին, եւ պատի զրեալն ցոյց մի՛ տայցեն դատաւորին, զի մի՛ տեսեալ բարկացի, ասելով թէ՛ մի՛թէ՛ ես չկարէի զայդքան բան հոգալ, որ դուք արդի օրինակ կրեւէք ինձ. եւ պատճառ այդքան թախազայիւ զրելոյն՝ է այս, զի թէ՛ անզգուշութեամբ զբանն առնիցէ՛ք՝ որ յայտնի լիցի, եւ ի տեղդ եղեալ Յոյնքն իմացին՝ աստ կզրեն իւրեանց մարդոց՝ եւ կրկին խաղճ կլինի, զի պատուէր գոյ ի մեծէն՝ զի երկու կողմանքն այլ հետաքրքիր մի՛ լիցին. իսկ թէ՛ թոյլ թողնուաք՝ եւ ձեզ իմաց չանէաք, դուցէ՛ նոքա աճապարեալ յիցէին այդր՝ եւ արդ եւ մահաբ Ժողովէին եւ յղէին աստ՝ եւ լինէր յետինն չար քան զառաջինն՝ զոր Տէր փրկեացէ՛ զմեզ ի չար հնարից նոցա։ Արդ՝ ահա մի բոտ միովէ՛ ձեզ սիրեկացդ մերոց յաճախ ծանուցաք, զի յամենայն կողմանց զգաստք լինիցիք, զի նախքան զձեզ Յո[յնք] արդ եւ մահաբ մի՛ առցեն, զի մեզ մե՛ծ վնաս կլինի, եւ թէ՛ դուք նախ յայտնի զայդ արդըն առնուցուք՝ ի վերայ մեզ զանկատ կառնեն՝ թէ՛ տեսէք որ Հայքն կրկին զբանն կխառնեն. կրկին զրելս այս՝ զի դուք մեծ հոգս յանձին կալեալ, վասն սիրոյ Տեսոն լաւ սիրով միարան ի խորհուրդ մտեալ խորհիցիք. եւ յոյժ զանխուլ եւ ի ծածուկ՝ այդ մեր յղեալ օրինակով՝ յետ դայտ անելոյ զմեծ զրի սուրէթն՝ ի դատաւորէն արդ մի առնուք՝ եւ շուտով աստ յղիցէք. զի խորհեցաք թէ՛ որ մահաբ ի քաղաքացոցն լիցի՝ բանն կյայտնուի եւ կմեծանայ։ Աչացս լոյս որդիք՝ զիտեմք զի յոյժ դժուարին են զրեալքս, այլ զի՞նչ առնիցեմք այսպէս զխպեցաւ՝ եւ է մեծ դարապաշտ. եւ թէ՛ քանի մի ստակ կլնայ, դո՛ւք ողջ լիջիք. իսկ թէ՛ անհնար է՝ որ չի ծածկուիր՝ զզրենն պահեցէ՛ք զմեր յղեալսն, եւ ի Յունաց պատրաստք լիջիք միշտ՝ զի մի ի ծածուկ արդ եւ մահաբ առցեն. եւ Աստուած չէնէ թէ՛ նոքա յայտնի կամիցին առնել. դուք այլ զմեր բանն յայտնի տեսլիք՝ եւ արդ ի դատաւորէն եւ մահաբ ի քաղաքացոց առջիք. (Լուսանցքիմ վրայ) թէ՛ էրմէնի ազգն այլոց ազգաց եամախ չէ, եւ զազգն իւր եամախ է, Սուրբ Յակոբն Հայոց է, քանզի ստուգութեամբ վերջապէս վերջին զեկուցումն ձեզ այս է. զի յառաջմէ՛ զիտէք որ առ Լատինսն զնացաք զի նորա ձեռքն լիցի բանն մեր՝ որ եւ զմեր արդուհալն ինքն յղեաց ի ներս Հօրին. իսկ նա հրամայեաց եւ թարխինն վերացաւ՝ եւ տէրքէնար՝ մեր սէնէտիցն եղև. բայց Հօրն իւր փոխանորդիւ եւ այլովք խորհուրդ առեալ՝ թէ՛ այս ք՝ ազգ այլով իւրք ոչ զաղարին ի խոտլութենէ՛, եթէ ոչ զի այսպէս լիցի, զի զոր ինչ յիւրեանց ձեռքն եւ ի զապան՝ է, թո՛ղ այնպէս մնայ, եւ միմեանց չաղառակ այլ մի՛ լինիցին. որպէս ահա կայ զրեալ ի վերջ խաթիշէրի՞ն սուրէթին, որ եւ ի վերայ այսմ խորհրդոյ մեր Ֆերմանն եղև՝ եւ Հօրն իւր ձեռամբ զհաթն քաշեաց, եւ յղեաց Փռ[անկաց] էլշին, եւ նա յղեալ կոչեաց զերկուքս առ ինքն եւ ետ ի մեզ. եւ շնորհակալութեամբ զարձաք ի տեղիս մեր, կուքս առ ինքն եւ ետ ի մեզ. եւ շնորհալի զիշտս կրեցաք, եւ խարջն թէ՛ որչափ զնաց, զայն բայց թէ՛ զի՞նչ եւ զո՞րչափ զիշտս կրեցաք, եւ խարջն թէ՛ որչափ զնաց, զայն բայց թէ՛ խարջողքն եւ խարջողքն զիտեն, զոր Տէր մի կորուցէ. իսկ յետ քանի աւուրց՝ քաջողքն կամօքն արդուհալ ետուն Հօրին, թէ՛ որպէս Հայոցն ողորմե-
 Յոյնքն՝ էլշիի կամօքն արդուհալ ետուն Հօրին, թէ՛ որպէս Հայոցն ողորմե-
 ցար եւ տուեր՝ ինզրեմք զի եւ մեզ եւս տայցես, զի եւ նոցա սէնէտն եւ թար-
 ցար եւ տուեր՝ ինզրեմք զի եւ մեզ եւս տայցես, զի եւ նոցա սէնէտն եւ թար-
 իսին էր, որ եւ նոցա եւս զիւրաբար ետ մեծն. բայց մեր զայտն յեպո՞ (յե-
 պոն էր, որ եւ նոցա եւս զիւրաբար ետ մեծն. բայց մեր զայտն յեպո՞ (յե-
 պարբոսի?) զայլեմէնէ՛ էր, իսկ Յունացն ի տիւանէն, եւ որպէս զիտես ո՞րդի

2 Բիւցում:

3 Պախպանութիւն, իշխանութիւն, տեսչութիւն:

4 Գրիշ: Գիր, գրչութիւն:

Յարութիւն վարդապետ, ի կաշիէն շատ ծաղկաքաղ բան եղեալ են ի մէջն կասեն, զի նոցա հաթիւնէրի սուրէթն ի մեղ չէ եկեալ, ի լրտէ Բայց իրան ալս է, զի որպէս զմեր շուտութեմ⁵ սէնէտից ի վեր դրեցին, եւ ի վայրն աշնայիսի հրամանաւ կապեցին, նոյնպէս եւ գնոցայն դրեցին եւ կապեցին. բայց մեր երկիւզն ի նոցանէ ալս է, զի հին թշնամիք են մեզ՝ մի՛ գուցէ թէ ի տեղդ դարան ինչ գործիցեն եւ հին սէնէտից վերայ արդ եւ մահաւոր առցեն, որպէս մեր նախ առաք. գոր. Տէր զինքեանս եւ զխորհուրդս իւրեանց խափանեցէ՝ զի օր ի զերայ տուր զթշնամութիւն կյաւելցնեն. այլ Տէր է մեր յոյս եւ ապաւնէ: Վասնորոյ բազմիցս դրեցի եւ կրկին դրեմ. եւ արտասուօք աղաչեմ. չլինի թէ նախ ի ձէնջ կոտոյս զրոյց ինչ ելցէ. զի հէմ մնաւ կլինի ոյ որ նախ պատճառ լինի խաղմի. եւ հէմ յուժոյ եւ ի կարողութենէ անկաք. նաեւ ի ներքոյ ծանր պարտուց կը տքամք երկուքս եւ ոչ այլ ոք: Թէ ի ծածուկ կլինի ի զայտն անցուցանել եւ այդ սուրէթիդ միւսիւրով⁶ արդ մի առնել միայն ի դատաւորէն եւ շուտով ասա յղել եւ այն եւս յետ սրբոյ պասեքին, զի մի լիցի քան զայն տարոյն որ ի տեղդ էաք. եւ յա սիրով ընդ ամենեանն կենցաղաւորիք. իսկ թէ զիտէք որ թէվաթուր կլինի եւ կյայտնուի, զգրեցդ պահեցէք, եւ յանիրաւ թշնամեաց յամենայն կողմանէ զդոյշ լերութ, եւ Տէր լիցի ձեզ օգնական ամէն:

(Էջին ետեւ)

Աստուծով

Գարձեալ եւ երկոքին բազմատանջ հարքս ձեր՝ զայս բարի խորհուրդս խորհեցաք եւ ահա զրեմք. զի զու սիրեցեալ որդի մեր Յարութիւն աստուածաբան վարդապետ՝ յայսմ ամի եւս կացցես ի Սուրբ Աթոռդ՝ զի միախոհ եւ միաբան սիրով օգնական եւ մխիթարիչ միմեանց լինիցիք՝ յամենայն յիւր ի բան եւ ի գործ, զի թշնամիք բազմացան աներեւութաբար, թէ եւ յայտնի եւս. արդ՝ զամենայն պատճառս թողուցուս՝ եւ ընդ եղբարսդ միաբան այդր յԱթոռդ Սուրբ կացեալ մնացես՝ մինչեւ թէ ողջ մնացի Աստուծով զամ եւ. զի յայսմ հետէ մնալն ի տեղս մնաւ է. եւ ահա Հայրդ մեծ, եւ Եղբայրդ ցանկալի, վասն մնալոյդ քո այդր դրեցին քեզ. վասնորոյ մի լիցի թէ զայլ իմն խորհուրդ խորհիցիս՝ աւելի քան զդրեալս՝ թէ եւ նեղութիւն է. վասն Աստուծոյ եւ զայրէթի եւ մերս օրհնութեան պարտիս մնալ ի Սուրբ յերուսաղէմդ: Եւ զուք սիրելի որդիք իմ, Աթոռակալ Գարբիէյ, Տեղապահ Թէոգորոս եւ Գանձապահ Յովաննէս աստուածաբան վարդապետք՝ այսպէս ծանիք՝ զի ահա միաբանութեամբ ի միասին դրեցաք սիրոյ հարկիւ մեր աղինս որդոյ Յարութիւն աստուածաբան վարդապետին յայսմ ամի եւս մնալ այդր ի Սուրբ յԱթոռդ՝ զի եղբայր եղբայր եւայն: Կրկին կրկին պատուիրեմ, զի սիրով ընդ միմեանս վարիցիք, եւ ի բանս՝ ի գործս՝ ի խորհուրդս՝ եւ յամենայն իրս ի միասին լինիցիք, ընդ ձեզ ունելով զմահտեաի տիրացու Գաղպարն եւ զթարգման տիրացու Պօղոսն՝ եւ ոչ զայլ ոք. եւ վերակացու ձեզ Սուրբ Հոգին Աստուած. անշափ պատուով պատուիցէք զՊատուելիդ իմ. ոչ իրեւ զօտար, այլ քան զձեզ եւս յաւէա մեծ եղբայր. զանցեալ ամբան զգրոյցս, զվէճս եւ զգրեալսն մտաղէք թէ զԱստուծոյ եւ զմեր օրհնութիւն կսիրէք. մի հօտ միաշունչ սիրով կացէք ընդ միմեանս, ընդ մեծ թշնամիսն մարտիցիք եւ ոչ ընդ անձին ձերում. զի յամանց լուսաք թէ Յունաց տեղոյդ զեր պատրիարքն ասացեալ է թէ յերուսաղէմ կղնայ ոչ բարով. արդ՝ այլ զինչ յերկարեցից, մեռայ զրելով. եւ թէ զայ կամի որդին մեր՝ աղաչելով արգիլիցէք այդր՝ եւ զամե-

5 Օրէնք, պայման:

6 Պատկառ:

նայն զգրեայս ումեք մի՛ յայտնիցէք: Ի Փետրվարի ժն. գրեցաւ ի Բիւզանդ՝ ի Սուրբ Աստուածածնի եկեղեցին. բաւ է:

Պօղոս՝ ս'րդի՝ արթուն, անքուն եւ զոյճ լիւր՝ յամենայն կողմանց ի մանաւով զշար խորհուրդս Յունաց շարաց:

ՆԱՄԱԿ ԹԻԻ 54 (77Բ)

ՀԱՍՏԷ

Ձունի:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

[18 Օգոստոս 1740]

Պատճառ գրոյս այս է. զի եւ Գրիգոր մեղապարտ վարդապետս, ըստասուոր Սրբոյ Երուսաղէմի, առի ի Հրէայ Հարօն Նաւունէն երկու հաղար Հինդ հարիւր դուռ սող ըստակ, որ կէսն կանէ հաղար երկու հարիւր յիսուն դուռ պարտօք՝ վատէն՝ մինչեւ ի մէկ տարի, շահն քնս. (240) դուռ: Եւ զայս զրամս առաք վասն հարկաւոր պիտոյից մեծի Աթոռոյն Սրբոյն Յակոբայ որ յերուսաղէմ: Սուրբ Տանն եւ մեր պարտքն է, Աստուծով ի վատէին՝ պարտիմք վերողրեայ ըստակն որ է քոեմ. (2500) դուռ իւր շահովն առանց պատճառի տայ, այլեւայլ շանել: Վասնորոյ առ ի հաստատութիւն բանիցս զրեցի եւ կնքեցի՝ զի ի զիպող ժամու տեսողացդ հաճոյ լիցի բանք զրոյս, զի եւ առի եւ պարտիմ հատուցանել: Այս եղիւ ի մեր թիւն ռնձր. (1740) ամին, յՕգոստոս ամսոյ ժը. (18) օրն, ի Ստամպոլ քաղաքն մեծ, բաւ է:

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Ներկան պարտամուրիակ մըն է, սակայն նամակներու հաւաքածոյին մաս կազմելուն, զայն այս շարքին մէջ պահեցինք:

ՆԱՄԱԿ ԹԻԻ 55 (70Բ)

ՀԱՍՏԷ

Աստուծով

Հասցէ գիրս յերուսաղէմ ի Սուրբն Յակոբ,
 ի ձեռս Թէոդորոսի եւ Յովաննու աստուածաբան վարդապետացն
 ի բարին:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

է՛

[13 Սեպտեմբեր 1740]

Այնիւ որդոցդ լմոց պետացդ ողջունիւ բաղմաւ յայտ լիցի. զի ահա

1 Պայմանաժամ:

նորոգութեամբն Աստուծոյ յերիր ժամու Շարաթի աւուրն յնաճայոյ ելաբ
 խուռն ամբոխիւ ուխտաւորօք, ք․ մուսէլիմիք ճէրիմցօք, եւ զեղացօք եւ յեօ-
 թըն ժամու եկեալ ի Ռէմլէ հասաք ի վանքն մեր անդնաւս յամենայն պատահա-
 րաց եւ օրհնեցաք զԱստուած: Եւ Տեառն յաջողմամբ յերկուշարաթի ընդ ա-
 ռաւօտն Աստուծով աշդր զալոց եմք աղօթիւք անձանցդ սրբասիրաց․ որ եւ
 շնորհաւոր տօն Սուրբ Խաչին ի վերայ ձեզ․ եւ զհամայնսդ ողջունեմ ըզմիւ:
 Եւ մի մեղադրէք զի ոչ եկաք շուտով, զի մեծ փորձութիւնս կայր, Աստուած ի
 բարին փոխարկեաց, զի ք․ մուսէլիմք ընդ միմեանս խռով, զեղացիքն եւ ճէ-
 րիմցիքն սոյն գունակ․ եւ յաջողեաց Տէր զի Զանիւք մեծաւ հաշտեցան ընդ
 միմեանս եւ ապա ելաք ի ճանապարհ․ եւ զի վաղիւն մեծ օր է՝ չիխեմք ի ճա-
 նապարհ ելանել, թէպէտ խարջն շատ կզնայ՝ ալ ի փառս Աստուծոյ եւ Սրբոյ
 Փայտին Կենաց լիցի եւ ձեզ արեւարաչիս: Եւ լերուք ողջ ի Տէր եւ ի պարծանս
 ախնթոր ծերոյս (յուսանցքին վրայ) Գրիգոր իբր պետի, որ յուրն ժամու Շա-
 րաթու զգիրս տեսէք թէ որպէս զրեցի ի Սուրբ Գէորգայ զեղեցկաչէն վանքն
 որ ի Ռէմլէ: Իմ հայր ծերոյն․ ք․ պետքն (մէկ քառ անընթեռնի) զձեզ ողջու-
 նեն: Տրօ՞, զմէկն պատճառաւ անքոսցեր, զմիւս զրեալքն թէ այնպէս արիւր,
 աշուհեաւս զու գիտես: Զսայու վարձն տայք․ բաւ է:

Հրատ. ԱՐԱՅ ԳԱԼԱՏՃԵԱՆ

(Շար․ 9)

